

1. november, dan spomina na mrtve

Sprva so katoličani ta praznik praznovali 13. maja, papež Gregor IV. pa je praznik leta 835 s tega dne preložil na 1. november. Vsi svetil praznik vseh svetnikov in rajnih, so bili v Sloveniji po drugi svetovni vojni najprej preimenovani v dan mrtvih, v dan spomina na mrtve pa se je z zakonom o praznikih preimenoval leta 1990. Na ta dan je državni praznik in dela prost dan, kar pomeni, da delavcem ni treba v službo, šolarjem pa ne v šolo.

Dan spomina na mrtve praznujemo različno. V Katoliški cerkvi je to praznik vseh svetih (ali vsi sveti), saj se na ta dan pri mašah spominjajo vseh svetnikov, ki uradno nikoli ne bodo razglašeni za svetnike. Navadno na ta dan, ko ljudje obiskujejo pokopališča, prinašajo cvetje in prižigajo sveče, duhovniki opravijo še poseben obred blagoslova grobov.

V Evangeličanski cerkvi za 1. november posebnih svečanosti ali bogoslužij ne prirejajo. Se pa na ta dan spominjajo svojih pokojnih, na pokopališča odnesejo rože in sveče. Na nedeljo pred vsemi svetimi in tudi na nedeljo po njih je v cerkvah veliko molitev, ob katerih se ljudje spominjajo svojih umrlih svojcev in jih priporočajo Bogu. V pravoslavni cerkvi tega praznika ne praznujejo. Pri njih so umrlim namreč posebej posvečene štiri sobote v letu, ki se imenujejo zadušnice, ko se verniki zberejo pri maši v cerkvi ali na pokopališču. Navadno na grobove ne prinašajo cvetja, ampak jih okadijo s kadilom. Duhovnik iz posebne knjižice, ki se imenuje čitula, prebira imena vseh umrlih, ki se jih ljudje spominjajo in zanje molijo. Prvega novembra tudi muslimani ne praznujejo. Svojih umrlih se spominjajo ob dnevih bajrama oziroma zadnji dan meseca ramazana. Takrat se ljudje odpravijo na pokopališče in ob tej priložnosti opravijo molitve.

Spomini so kot iskre,
ki pod pepelom tlijo,
a ko jih razgrneš,
vedno znova zažarijo.

(J.W.Goethe)

Star slovenski običaj ob prazniku: hlebčki v zahvalo za molitev

Praznik je v slovenskem ljudskem izročilu znan tudi kot vahti. Ob tem dnevu so nekoč otrokom in revežem na pokopališču ali pred cerkvijo delili posebne kruhke, ki so se v različnih krajih imenovali različno, najpogosteje pa prešice, krapvci, vahtiči, krželji, mižnjeki ali tudi samo hlebčki. Ponekod so otroci in reveži obiskali tudi hiše, kjer so dobili hlebčke v zahvalo za molitev, namenjeno umrlim. Takšne šege še vedno poznajo na Koroškem, v Beneški Sloveniji in na Tolminskem.

Ob 1. novembru v nekaterih državah prirejajo zabave

Dan spomina na mrtve v različnih državah različno preživimo. V Sloveniji se odpravimo na pokopališča, v cerkve in na spomske slovesnosti, ki potekajo umirjeno, kot izraz spoštovanja do umrlih. V nekaterih državah, kot na primer v Mehiki, pa imajo posebne navade in običaje – pripravijo glasne zabave in se ob grobovih ob glasbi in hrani veselijo dolgo v noč.

Ob prazničnem času se poveča število tatvin na pokopališčih, predvsem kraje okrasnih nasadov in sveč. Najemniki grobov zato bodite pozorni na nezakonita ravnanja in vedno, ko sumite na kaznivo dejanje, o tem čim prej obvestite policijsko postajo ali pokličite intervencijsko številko 113. Opozarjamo tudi na nevarnost tatvin iz avtomobilov na parkiriščih. Svetujemo vam, da svoje premoženje zavarujete tako, da vrednejših predmetov ne puščate v vozilih, vrata zaklepate, okna pa zapirate. Zaradi varnosti in zavarovanja premoženja najemnikov grobov bo v te namene na določenih delih pokopališč vzpostavljen videonadzor (skladno po ZVOP-1; Ur. l. RS št. 94/07).

Informacije:

- Pogrebna služba: 041/655 987 – Anton Novak pogrebne storitve d.o.o.

- Obračun grobarine: 04/578 05 32

- Pisne reklamacije: Infrastruktura Bled d.o.o., Rečiška cesta 2, 4260 Bled, e-pošta: info@ibled.si

Ob dnevu spomina na mrtve se spominjamo preminulih sorodnikov ter prijateljev in se odpravljamo na njihove grobove ter jim prižigamo sveče, prinašamo šopke rož, ikebane... V zadnjih letih veliko strokovnjakov opozarja, da prižgemo preveč nagrobnih sveč, saj te zelo obremenjujejo okolje. Slovenija naj bi bila med tistimi državami, kjer prižgemo največ sveč na leto. Okoljevarstveniki priporočajo, da ob tem prazniku pomislimo tudi na okolje in izberemo okolju prijaznejše steklene sveče ali pa jih prižgemo manj.

Preprečevanje in zmanjševanje količin odpadkov na pokopališčih

V občini Bled in občini Gorje je v okviru projekta Zero Waste naša prednostna naloga, ki zahteva spremembo našega razmišljanja in navad.

V Sloveniji prižgemo vsako leto veliko nagrobnih sveč, med 6000 in 7000 ton, kar nas uvršča v sam vrh EU. Vsako leto jih po podatkih Ministrstva za kmetijstvo in okolje prižgemo 23 milijonov, torej vsak Slovenec v povprečju v enem letu 12. Najslabše so plastične sveče, ki jih kupuje kar 90 odstotkov ljudi. Težava je tako v odpadku, ki se počasi razkrajja, kot tudi pri emisijski vrednosti ob sežiganju.

Predelava odpadnih sveč je namreč zahtevna, saj je večina sveč sestavljena iz plastike, kovine in voska. Povprečen lonček nagrobne sveče tako parafinske kot elektronske je sestavljen v 33 odstotkih iz plastičnih materialov, med katerimi prevladuje PVC (približno 96 odstotkov), sledijo PP (okoli 2 odstotka) ter PE in PET (od 1 do 2 odstotka). Ker imajo naštetih plastičnih materialov različne kemijske lastnosti, jih je treba v fazi razvrščanja dosledno ločevati. V nagrobni sveči so še parafin, ki predstavlja 49 odstotkov skupne teže nagrobne sveče, kovine z 1 odstotkom, 1 odstotek teže pa predstavljajo baterije pri elektronskih nagrobnih svečah. Približno 16 odstotkov celotne mase prevzetih odpadnih nagrobnih sveč predstavljajo nečistoče in drugi materiali, ki jih ni mogoče predelati. Ko se odpadne nagrobne sveče razvrščajo, se jih najprej loči po materialih. Odstrani se kovinske pokrovčke, plastiko pa se razdeli na zgoraj opisane plastične frakcije.

Okolju prijaznejše so sveče s trikotnikom s številko pet na sredini ali napisom PP, kar pomeni, da je ohišje iz polipropilena, primerne za recikliranje. Pri nekaterih menjavate samo vložek z voskom, ohišje pa lahko uporabljate več let. **Trajne sveče so iz stekla in keramike**, pri čemer bodite tudi pri nakupu vložka pozorni na oznake za recikliranje. Obstajajo pa tudi sveče, ki za gorenje uporabljajo tekoči vosek, ki ga po potrebi dolivamo.

CVETJE, SOLARNA in VIRTUALNA SVEČA - NARAVNA IN EKOLOŠKA REŠITEV V SLOGU ZERO WASTE

Naša priporočila ob dnevu spomina na mrtve na poti k družbi brez odpadkov

Pokojnih se najlepše spomnimo s tem, da jih obiščemo na mestu njihovega večnega počitka. Naša navada je, da ob tem prižigamo sveče, celo več njih. Ali lahko potrošniške običaje spremenimo v bolj ekološke?

Cvetje

Na grob lahko prinesemo cvetje (rezano cvetje iz domačega vrta ali cvetličarne, v lončku in ikebane), saj je to bolj ekološka izbira kot prižiganje sveč. Po uporabi cvetje kompostiramo in spremenimo nazaj v prst ter se tako izognemo vsakemu odpadku, ki bi grenil življenje prihodnjim generacijam. Gospa Marija Lukan iz Cvetličarne na pokopališču Bled je pripravila aranžmaje iz cvetja in lesa, ki so na sliki desno. So lepi, naravni in ekološki. Zahvaljujemo se ji za njen trud, prispevek k zmanjšanju odpadkov in spreminjanju navad v duhu Zero Waste.

Prižgite virtualno svečo

Obiščete spletno stran Ministrstva za okolje in prostor RS – www.svecamanj.si, na kateri lahko prižgete virtualno svečo, napišete posvetilo ter tako počastite spomin na preminule osebe. Do sedaj je bilo prižganih že več kot 37 000 virtualnih sveč. Naj vas spremlja geslo »Predniki vam ne bodo zamerili, če boste prižgali svečo manj, potomci vam bodo za to hvaležni«.

Ekološka solarna sveča

Na vrhu ima veliko solarno površino, ki sončno energijo pretvarja v elektriko, ta pa napaja polnilne baterije. Sveča ob pravilni uporabi in izkoriščanju naravnega vira energije gori do kar 1000 dni ali približno 3 leta. To je najdlje izmed vseh nagrobnih sveč. Ravno zato, ker jo tako redko menjamo, je zelo ekološka, saj z njeno uporabo ustvarimo zelo malo odpadkov. Ima stekleno ohišje, ki ima zaradi svojih lastnosti izredno visoko stopnjo recikliranja. Steklo po končani uporabi sveče predelovalci zmeljejo in ponovno uporabijo naprej za novo steklovino. Sveča je zaradi steklenega ohišja dodatno obtežena in zato tudi odpornejša, tako da lahko kljubuje neprijaznim vremenskim razmeram, kot so veter, dež in celo sneg. Za nemoteno delovanje potrebuje le 4 ure sončne svetlobe dnevno, gori pa tudi ponoči. Pokrov sveče je iz nerjavne pločevine – ne rjavi, ne izgubi sijaja in ohrani svoj videz tudi po več letih.

Pomembno je, da se potrošniki začnemo zavedati, da nista pomembni količina in velikost sveč, ampak nekaj drugega, tisto, kar ni vidno. Načelo »manj lahko pomeni več« je torej ustrežnejše za okolje in nas, uresničevati pa ga je treba v praksi, še zlasti, če za to obstaja možnost.